

מגזין הפקולטה למשפטים
ע"ש בוכמן באוניברסיטת תל אביב

ראש השנה תשפ"ג
ספטמבר 2022

דה יורה

לא נחה על זרי הדפנה

אחרי שנים של פעילות אקדמית וחברתית בישראל, פרופ' דפנה הקר עוברת לפעול במישור הבין-לאומי. בראיון מרתק היא חושפת את אחורי הקלעים של המהלך שנוльд ביוזמת משרד החוץ, ושהפתיע אפילו אותה | עמ' 8

הדקאן הבין-תחומי | עמ' 3

משפט בעידן דיגיטלי | עמ' 12

פה מפיק מרגליות | עמ' 18

"אנחנו פקולטה הרבה יותר מגוונת ממה שחושבים"

שיחה עם פרופ' ישי בלנק, הדקאן הנכנס של הפקולטה

לפני חודשים אחדים נכנס פרופ' ישי בלנק למשרד הדקאן והתיישב על כיסאו של פרופ' שרון חנס, שסיים את כהונתו אחרי חמש שנים של שגשוג. עבור בלנק, שהצטרף לסגל הפקולטה בדיוק לפני עשרים שנה, מדובר בסגירת מעגל מרגשת. מי שהתחיל את דרכו בפקולטה כסטודנט לתואר ראשון (בשילוב עם פילוסופיה) והיה לימים לחוקר ומרצה בין-תחומי, עומד ליישם את תפיסת עולמו המחקרית גם בניהול הפקולטה. במילים אחרות, פרופ' בלנק מקווה להפוך את הפקולטה המורכבת ללימודי משפט לשם נרדף להשכלה ולמחקר משפטיים אינטרדיסציפלינריים העונים לאתגרים הגדולים ביותר שמולם ניצבות ישראל והאנושות כולה. זאת, באמצעות הקמת מכוני מחקר נוספים (דוגמת מכון אדמונד י' ספרא לא תיקה ומכון מאיר שמגר למשפט דיגיטלי וחדשנות שכבר פועלים בפקולטה), באמצעות עיבוי תוכניות לימודים בין-תחומיות, ובעיקר באמצעות מתן כלים נוספים להצטיינות כלל קהילת הפקולטה – סטודנטים וסגל כאחד.

"כשאני הייתי סטודנט לתואר ראשון, הייתי כמעט היחיד במחזור שלי ששילב לימודי משפטים עם פילוסופיה", הוא

ישי בלנק,
שילובים בין-תחומיים

צילום: ישראל הדרי

16

18

12

06

08

12
חדש וחדשני

16
צעירות ומבטיחות

18
יורם, גאון

03
הדקאן ה-15

06
והרי החדשות

08
אנחנו מהאו"ם

דהיורה
מגזין הפקולטה
למשפטים
ע"ש בוכמן
באוניברסיטת
תל אביב

עורך:
שי אספריל

עיצוב גרפי:
מיכל גזבר

צילום שער:
יובל גבע, משרד החוץ

law.tau.ac.il
טל: 03-6407257
לתגובות והצעות:
deanlaw@tauex.tau.ac.il

עקבו אחרינו ב-

הפקולטה למשפטים
ע"ש בוכמן
אוניברסיטת תל אביב

אומר בשיחה עם דה-יורה. "היום אני חנו כבר רואים מגמה רחבה יותר, ומדי שנה יש כעשרים סטודנטיות וסטודנטים שלומדים משפטים עם חוג נוסף בגילמן. תלמידים רבים משלבים את לימודי המי שפטים עם גיהול, חשבונאות וכלכלה, ויש עניין גדל והולך בשילובים עם מדעי המחשב והנתונים. ועדיין אני משוכנע שהמגמה צריכה להמשיך, בין היתר על ידי פתיחה של אופציות ללמוד תחומי ידע מגוונים, כך שהתלמידים המעולים שלנו יוכלו להרחיב את אופקיהם ולהי כין עצמם לאתגרי העתיד. אנחנו בפקר לטה מלמדים את הסטודנטים שלנו איך ללמוד ואיך לחשוב, ואי אפשר לדעתי להבין לעומק תופעות בלי חשיבה מעי מיקה, שבהכרח יש לה אופי בין-תחומי".

האם מבין מגוון תחומי המחשבה היכולים לבוא באינטראקציה עם המשי פט, יש כאלה שמעסיקים אותך במיוחד כדקאן?

הסטודנטים בתל אביב חכמים כמו אלה בהרווארד, אבל יש הבדלים. האמריקאים מלוטשים יותר, וגם הרבה יותר בלחץ מהסטודנטים בתל אביב. הסטודנטים שלנו שמחים יותר."

הפקולטה למדעי הרוח. "הייתי הסטודנט היחיד ששילב לימודי משפטים עם פילוסופיה"

"בעיניי, יש כיום שלושה אתגרים עיקריים של ישראל והאנושות ואנחנו, כפי קולטה למשפטים שמאמינה שלמשפט תפקיד מכריע בהתמודדות עם אתגרים אלה, רוצים להתמקד ולהעמיק בהם. התחום הראשון הוא הטכנולוגי, והאתגרים שהם מייצר בתחומים כגון בינה מלאכותית, למידת מכונה ומחקר גנומי. עשינו קפיצת מדרגה בתחום באמצעות גיוס של חוקרות וחוקרות בעלי שם בין-לאומי בתחום, ועל-ידי הקמתו של מרכז שמגר, שיהווה מוקד של מחשבה ופעילות מחקרית ופדגוגית בממשק שבין משפט, אתיקה וטכנולוגיה. האתגר השני הוא האקולוגי, כלומר, השינויים שמתחוללים סביבנו בתחומי האקלים והסביבה, ועלייתם של התפיסה של העולם כמערכת אקולוגית שכל רכיביה והיצורים שחיים בה קשורים זה בזה. אני מקווה להמשיך ולחזק תחום זה, בעקבות הפעילות של התוכנית הפועלת בפקולטה לסביבה ולזכויות בעלי חיים. הייתי רוצה לראות מכון מחקר בין-תחומי שקם בפקולטה, ואני מקווה שזה יקרה. האתגר השלישי הוא המדיני-חברתי, והוא קשור למשבר שבו מצויות דמוקרטיות-ליברליות בימינו, לרבות עליית אי-השוויון הכלכלי, מתחים פנים-חברתיים שקורעים חברות מבפנים, ונסיגה מגלובליזציה לעבר בדלנות ולאומנות מסתגרת המתנגדת יותר ויותר להגירה. גם בתחום זה אני בטוח שהפקר לטה והאוניברסיטה ימצאו את עצמן במי קום של הובלה מחקרית ופדגוגית".

בלנק מוסיף, שאתגרים אלה הם בין-לאומיים באופיים, והם חלק מהמגמה שבה המקצוע המשפטי של העתיד הוא יותר ויותר חוצה-גבולות ומצריך היכרות עם שיטות ותרבויות משפט אחרות, דרכי חשיבה ורוח, ויצירת נטוורקינג גלובלי. לית. "זו גם הסיבה", הוא אומר, "שהפיקולטה שלנו מצויה בחזית המאמץ הכי

לל-אוניברסיטאי לחיזוק הבין-לאומיות באקדמיה הישראלית. לא רק המרצים שלנו מבוקשים בכל העולם. לפקולטה יש תוכניות חילופי סטודנטים עם עשרות מוסדות עילית באמריקה, אירופה ואסיה, ומדי שנה עשרות תלמידות ותלמידים שלנו לומדים סמסטר בחו"ל. לפקולטה מגיעים גם עשרות תלמידים ממוסדות מעולים בכל העולם – ללמוד בכל התארים, לרבות בתוכנית התואר השני הבין-לאומית שלנו. עשרות מרצים ומרצות מהאוניברסיטאות הטובות בעולם מלמדים אצלנו מדי שנה, וכמות הכנסים והסמינרים הבין-לאומיים שמתקיימים בפקולטה מדי שנה היא אדירה. אנו באמת ובתמים פקולטה גלובלית".

**

פרופ' בלנק, 53, גדל בבית דתי בתל אביב. הוא התחנך בבני עקיבא ובישיבת נחלים, שירת במודיעין וחזר בשאלה, ולאחר שחרורו למד, כאמור, משפטים ופילוסופיה. הוא סיים את לימודיו בהצטיינות והתמחה בבית המשפט העליון, בלשכת הנשיא אהרן ברק. לפני שהחליט להתמסר לקריירה אקדמית עוד הספיק לעבוד משך שנה כעורך דין במשרד גורניצקי, ואז נסע למסצ'וסטס. בהרוארד השלים תואר שני ודוקטורט שזכה לשבחים וחזר לישראל. בגיל שלושים ושלוש מונה לחבר סגל בפקולטה, ומאז ועד היום הוא חוקר ומלמד דיני שלטון מקומי, משפט מנהלי, משפט וחשיבה פוליטית, משפט ומרחב ועוד. במקביל הוא לימד לאורך השנים במוסדות בין-לאומיים מהשורה הראשונה באירופה ובארה"ב, לרבות בהרווארד, קורנל, טורונטו, המבורג וסיינס-פו.

כמי שבילה במוסדות רבים בעולם, איך נתפסת הפקולטה שם?

"לפקולטה יש שם מצוין בכל מקום בעולם שאליו הגעת. החוקרים והחוקרות שלנו בתחומים כגון ממשל תאגידי, משפט פרטי, משפט בין-לאומי, היסטוריה משפטית, משפט וכלכלה, ודיני עבודה למשל, מוזמנים למוסדות הטובים ביותר ונחשבים לטובים ביותר בתחומם בעולם".

כשהוא נשאל על ההבדלים בין הסטודנטים בתל אביב לבין אלה שבהרווארד, למשל, הוא אומר כי "הסטודנטים בתל אביב חכמים לא פחות מאלה בהרווארד, אבל יש הבדלים. האמריקאים מלוטשים יותר, מקפידים יותר על קריאת החומרים לפני השיעורים, וגם מנוסים יותר בכתיבה. עם זאת, הם נוטים להסס לפני שהם מדברים בכיתה, לא ממחרים לחלוק על המרצה, ואין ספק שהם הרבה יותר בלחץ מהסטודנטים בתל אביב. התלמידים שלנו נועזים ויצירתיים, משוחררים יותר, לא מהססים להתווכח, נינוחים יותר, וניכר שהם פשוט שמחים יותר. אני מברך על כך ורוצה שהאוירה הטובה הזו תישאר".

אבל מלבד היותם שמחים וחכמים (וזו הזדמנות להזכיר כי 100% מבוגרי הפקולטה שניגשו במועד האחרון לראשונה לבחינת לשכת עורכי הדין, עברו אותה), פרופ' בלנק גאה במיוחד בגיוון בפקולטה, ומצביע על נתונים שממחישים כי מספר הסטודנטים הערבים והחרדים הלומדים בפקולטה נמצא בשנים האחרונות במגמת עלייה, ולדבריו יש גם אינדיקציות שכך גם מספר הסטודנטים ממוצא מזרחי, בין אם הם גדלו בפרiferia ובין אם במרכז. גם סגל הפקולטה מצוי במגמה ברורה של הגוונה. "לפעמים מדברים על הפקולטה כמוסד חילוני, אשכנזי, שמאלני, וזה רחוק מהמציאות. אנחנו פקולטה הרבה יותר מגוונות ממה שנוטים לחשוב". ■

צילום: רועי דקל

יופי של סגנית

לצד כניסתו של פרופ' בלנק למשרד הדקאן, חילופי גברי התקיימו לאחרונה גם במשרדי סגן הדקאן. פרופ' איסי רוי-זן-צבי סיים את תפקידו ועל כיסאו תשב ד"ר יופי תירוש. ד"ר תירוש השלימה תואר ראשון במשפטים באוניברסיטה העברית, התמחתה בבית המשפט העליון (בלשכת השופט מישאל חשין), והשלימה דוקטורט באוניברסיטת מישיגן באן-ארבור. מחקרה עוסקים בשינוי וויזואליזציה אפליה, ובממשקים שבין משפט, חברה ותרבות. בעברה הייתה ראש בית הספר למשפטים במכללת ספיר. לצד פעילותה האקדמית היא פעילה מאוד כאקטיביסטית חברתית, והייתה הרוח החיה מאחורי המאבק בהפרדה מגדרית באקדמיה.

חדשות הפקולטה בקצרה

הישג מזהיר לפקולטה בבחינות האחרונות ללשכת עורכי הדין. מניתוח תוצאות הנבחנים עולה כי 100% (!) מבוגרי הפקולטה שניגשו לבחינה בפעם הראשונה עברו אותה. גם כשכוללים את בוגרי הפקולטה שניגשו לבחינה יותר מפעם אחת, ניצ' בת הפקולטה במקום הראשון עם אחוזי מעבר יוצא דופן (94%), לפני האוני' ברסיטה העברית (88%) ואוניברסיטת חיפה (87%). סך הכל עברו את הב' חניה 43% מהנבחנים. גם בציני הב' חניה עומדת הפקולטה בראש, עם ציון ממוצע של 72 לבוגריה. במקום השני ניצבת האוניברסיטה העברית עם ציון ממוצע של 71, ולאחר מכן אוניברסי' סת חיפה, עם ציון ממוצע של 69.

שני בוגרי הפקולטה מונו לש' ניים מהתפקידים החשובים במערכת המשפט הישראלית: גלי בהרב-מיארה מונתה לכהונת היועצת המשפטית לממשלה, ושרון אפק, לש' עבר הפרקליט הצבאי הראשי והאלוף הגאה הראשון בתולדות צה"ל, מונה לתפקיד המשנה ליועצת המשפטית לממשלה הממונה על מערך הייעוץ והחקיקה במשרד המשפטים.

הילה שמיר מהפקולטה היא זוכת פרס פתאל היוקרתי לחקר המשפט לשנת תשפ"ב. הפרס

שרון אפק. אלוף גאה

קובי קסטיאל.
פרס צלטנר לחוקר הצעיר

צילום: ישראל הדר

השנה הוענק בקטגוריה של "חיי האדם בקהילתנו: עבודה ורווחה, משי' פחה ודת". הילה קיבלה את הפרס עם ד"ר אריאן רנן-ברזילי מאוניברסיטת חיפה.

הפקולטה חילקה לראשונה תעור' דות הצטיינות למרצים ולמרצות המצטיינים מן החוץ. שני הזוכים השנה: ד"ר רוי בר-קהן וד"ר רחל חסן.

בוגרת מרכז מיתר ד"ר אביגיל פאוסט זכתה במלגת האקדמיה ע"ש פולונסקי (ראו כתבה בהמשך הגיליון). מרכז מיתר פועל הודות לת' רומת קרן צבי ועפרה מיתר.

ד"ר קובי קסטיאל, חתן פרס צל' טנר לחוקר צעיר לשנת תשפ"ב, נבחר לתוכנית היוקרתית לעמיתי המ' חקר של מרכז סטיגלר באוניברסיטת שיקגו. התוכנית נועדה לתמוך במחקר חדשני בתחומי הכלכלה הפוליטית ושווקים תחרותיים.

פרופ' דפנה הקר נבחרה ברוב של 115 מדינות לוועדת האו"ם למאבק נגד אפליית נשים. ראיון עם דפנה - בהמשך הגיליון.

הישאם שבאיטה ועדי ניר-בני' מיני שהנחו בעבר בקליניקה

סטודנטים במחזור 2022 של תוכנית קרן פרסול לתואר שני בין-לאומי בפקולטה

בית המשפט בערער בו דן בית המ' שפט העליון בשאלה האם בעלי חיים מיובאים הם ערך טבע מוגן. הקליניקה, שייצגה בהליך את עמותת תנו לחיות לחיות, טענה כי ערכי טבע מוגנים הם כאלה ללא תלות באופן הגעתם ליש' ראל. בית המשפט קיבל את עמדתה. לצד זאת, בזכות מאמץ של הקליניקה ושל מספר גופים נוספים, ועדת החינוך של הכנסת אישרה תקנות שאוסרות על החזקה של תרנגולות בכלובים בת' עשיית הביצים.

בשנת הלימודים הקרובה תי' פתח קליניקה חדשה לפרטיות בתמיכת מרכז הנשיא מאיר שמגר למ' שפט דיגיטלי וחדשנות (בהקמה). הק' ליניקה, בהובלת פרופ' מיכאל בירנהק ועו"ד נועה דיאמונד, תנחה סטודנטים בכתיבת ניירות עמדה ובניהול הליכים משפטיים הקשורים בסוגיית הפרטיות, שהולכת וצוברת מקום מרכזי בחיים הציבוריים בישראל ובעולם. מרכז שמגר פועל הודות לתמיכת משפחת שמגר.

17 סטודנטיות וסטודנטים נטלו חלק השנה בתוכנית קרן פרסול לתואר שני בין-לאומי. הסטודנטים הגיעו מארה"ב, גרמניה, הודו, ברזיל ואתיופיה. התוכנית פועלת הודות לת' מיכת קרן פרסול.

לזכויות אדם בפקולטה מונו למשרות שיפוט בבית המשפט לענייני משפחה ובבית משפט השלום, בהתאמה. בנו' סף, מונתה עידית צימרמן, לשעבר עורכת דין בקליניקה לזכויות עובדים בפקולטה, לרשמית בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. לשתי הקליניקות מצטרפות שתי עורכות דין חדשות: סאוסן זהר לקליניקה לזכויות אדם ומיכל תג'ר לקליניקה לזכויות עובדים.

בג"ץ קבע מוקדם יותר השנה שאספקת חשמל היא זכות לקיום מינימלי בכבוד, וההגנה עליה היא במסגרת הזכות החוקתית לכבוד האדם. המשמעות: רשות החשמל נד' רשת לשנות את מדיניות הניתוקים שלה, ולאסור ניתוק עקב חוב לאדם שחי בעוני או נמצא בקשיים כלכליים המשולבים במחלה. הפסיקה ניתנה בתשובה לעתירה שהגישה הקליניקה לזכויות אדם בפקולטה, יחד עם האגור' דה לזכויות האזרח, עמותת רופאים לזכויות אדם, איגוד העובדים הסור' ציאלים ואורחים שהחשמל בביתם נותק עקב חובות.

שני הישגים חשובים לקליניקה לצדק סביבתי והגנה על זכויות בעלי חיים הנמנית על תוכנית קולר' מנמון לרווחת וזכויות בעלי חיים בפי' קולטה. הקליניקה נטלה חלק כידידת

מהנעשה במרכז פישר

מרכז יששכר ובתיה פישר למשפט תא' גידי ורגולציה של שוק ההון (מרכז פישר) ממשיך למצב את עצמו כזירה מרכזית למ' חקר בתחומי האחריות התאגידית. השנה נערכו בו מגוון פעילויות בין-לאומיות, ובהן סדנה שעסקה בשאלת עתידה של המגמה העולמית לקידום של השקעות ESG (השקעות המתבססות על מדדים הבוחנים את ביצועי החברות בנושאים סביבתיים, חברתיים ושל ממשל תאגי' די), שבה לקחו חלק חוקרים ממוסדות מובילים בעולם דוגמת הרווארד, NYU וברקלי. המרכז גם אירח שולחנות עגולים בהשתתפות משפטניות ומשפטנים רבים, ובהם השופטים חאלד כנוב ורות רונן. לצד זאת, המרכז קיים כנס גיוון מגדרי בדירקטוריונים בהשתתפות יו"ר הרשות לניירות ערך, ענת גואטה, והשופטת ד"ר מיכל אנמון-גונן. בכנס הוצגו פרספקטי' בות שונות, כלכליות, משפטיות וחוקתיות על סוגיות שילוב נשים בדירקטוריונים של חברות, ונידונו הפערים בין המצב בשוק האמריקאי ובין הדיונים המתקיימים בנו' שא בישראל. המרכז גם תמך בהגעתו של פרופ' אד רוק מהפקולטה למשפטים של אוניברסיטת NYU, מהחוקרים המובילים בעולם בתחום דיני התאגידים. במהלך ביי' קורו העביר פרופ' רוק, בשיתוף עם ד"ר קובי קסטיאל קורס יחודי מסוגו בישראל, ושבמסגרתו המרצים קוראים ומנתחים באופן ביקורתי פסקי דין אייקונים של בית המשפט בדלוור ומשווים אותם לפסיקה ישראלית בנושאים דומים. "הדגש המרכזי בעיניי הוא שמרכז פישר משלב בין המ' ציונות האקדמית של הקבוצה התאגידית בפקולטה לבין משרד המשפטים, גורמי הפיקוח, בתי המשפט והפרקטיקה", אומר פרופ' אסף חמדני שעומד בראש המרכז. "המרכז משמש אכסניה לדיונים רב תחור' מיים בסוגיות עכשוויות, וזאת בהתבסס גם על תוכנות מחקריות ועל הקשרים המ' ציונים של הפקולטה עם אנשי אקדמיה ותעשייה מובילים בעולם".

צילום: גל חרמני

”ישנה עלייה של כוחות שמבקשים להסיג לאחור את זכותן של נשים לשוויון”

בחודש יוני האחרון נבחרה פרופ' דפנה הקר מהפקולטה כחברה בוועדה הבין-לאומית היוקרתית לביעור כל צורות האפליה נגד נשים (CEDAW). בראיון לדה-יורה היא מספרת, איך נבחרה לתפקיד הנחשק, וגם על שאיפותיה להוביל שינויים שיהפכו את העולם למקום טוב יותר, ולא רק לנשים

לפני כשנתיים זומנה פרופ' דפנה הקר במפ" תיע לפגישה במשרד החוץ. בשיחה נאמר לה שנבחנת האפשרות להריץ אותה כמועמדת לוועדת האו"ם לביעור כל צורות האפליה נגד נשים, לקדנציה בת ארבע שנים. המחשבה על כהונה בוועדה עברה בראשה של הקר קודם לכן, אבל היא לא ידעה איך מתחילים לגרום לכך לקרות. והנה, באותה פגישה לא רק נשאלה האם חברות בוועדה מעניינת אותה, אלא האם היא תרצה שמשרד החוץ יציע את מועמדותה ואף יריץ קמפיין לבחירתה. בו במקום השיבה בחיוב. "חשוב להבין שאת הקמפיינים לבחירת חברי וחברות הוועדות המפקחות על יישום האמנות הבין-לאומיות מריצות המדינות של המועמדים, אבל הבחירה אמורה להיות א-פוליטית, רק על בסיס הכישורים הרלוונטיים לוועדה. מרגע הבחירה חברי וחברות הוועדות הם עצמאיים, ואמורים לתפקד מתוקף מומחיותם, וללא תלות במדינת המוצא", אומרת פרופ' הקר בשיחה עם "דה-יורה". "אבל כמובן שהשאלה איזו מדינה מנהלת את קמפיין הבחירות משפיעה. ידוע שישראלים מתקשים להיבחר לוועדות בין-לאומיות ולגופים באו"ם בגלל מצבה הפוליטי-דיפלומטי של ישראל, אבל דווקא לוועדה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים יש היסטוריה

מקור: ויקיפדיה

הפגנה בניו יורק נגד הפסיקה של בית המשפט העליון האמריקאי בעניין הפלות, מאי 2022

האמנה הזו היא הכלי המרכזי של המשפט הבין-לאומי לקידום שוויון לנשים. גם ועדות בין-לאומיות וגופי או"ם אחרים עוסקים במגדר, אבל הוועדה הזו היא ליבת המומחיות של הדין הבין-לאומי בקשר לשוויון לנשים."

"הוועדה נדרשת בשנים האחרונות להתמודד עם תגובות הנגד להישגי הפמיניזם ועם שמרנות פטריארכלית גואה גם במדינות נאורות לכאורה."

ישנן מדינות רבות שבהן ההבטחה לשוויון מגדרי נותרת מהשפה אל החוץ, עם שיעורי אלימות קשים נגד נשים, הדרה של נשים ממוקדי כוח, ומניעת השכלה מילדות. זאת, למרות שהן חתומות על האמנה. איך להמריץ מדינות כאלה ליישם את האמנה, ממשיכה להיות שאלת השאלות שעמה מתמודדת הוועדה.

ומה את מקווה לקדם בקדנציה שלך?

"אני מקווה לקדם כמה סוגיות, ובראשן את הצורך הדיןי לחון את המענים לאתגרי הזקנה בעדשה מגדרית. המחקרים שלי בתחום, כמו גם ההנחיה האקדמית של הקליניקה לזכויות ניצולי שואה ואנשים בוקנה בפקולטה, למדו אותי עד כמה זקנה היא חוויה ממוגדרת. העור לם טרם מצא מענים מספקים לאתגרי העלייה בתוחלת החיים וגרעון הטיפול, והעובדה שנשים חיות יותר שנים מגברים, הולכות לעולמן אחרי שנות אלמנות יותר מגברי רים, ומספקות את רוב הטיפול בוקנים – הן כבנות משי פחה והן כמטפלות בשכר – מחייבת התייחסות עקבית ויצירתית של הוועדה. בנוסף, אתרום מהמומחיות שלי בדיני משפחות, כמשפטנית-סוציולוגית שיועצת לקרוא דו"חות בעין אמפירית ביקורתית. אני גם מקווה לקדם בוועדה דיונים על גברים וגבריות. לדעתי, מהפכת השי ויון המגדרי לא תוכל להתקדם עוד הרבה בלי מציאת דרכים רגולטיביות ואחרות לעידוד גברים לחלוק עם נשים את האחריות על הספרה הפרטית, לקדם נשים בספרה הציבורית, ולהתנגד באופן אקטיבי לאלימות של גברים אחרים. אני מחכה ללמוד מהנעשה בהקשר המי גברי במדינות שונות ומקווה לתרום ליצירת רשתות בין מדינתיות לקידום שוויון מגדרי. בפעילות האקטיביסטית שלי בשדה הפמיניסטי הישראלי, כבר רבע מאה, נוכחתי לדעת שחסר ידע בקשר לנעשה בחו"ל ואין מספיק קשרים עם גופים פורמליים ובלתי פורמליים שעוסקים במגדר במי דינות אחרות. זה גורם לנו כל פעם להי מציא גלגלים שכבר הומצאו, ולהתחיל פרויקטים חדשים בלי ללמוד לקחים שכבר נלמדו, במקומות אחרים. החבי רות בוועדה מזמנת פריווילגיה ענקית של היכרות בין-לאומיות, ואני מקווה להפיק ממנה את המיטב."

הזו היא שהאיסור על אלימות נגד נשים לא מופיע בה. למעשה, המילה 'אלימות' לא מופיעה בה כלל. מסתבר שבעת ניסוח האמנה, בסוף שנות ה-70 של המאה הקודמת, לא היה ברור שאלומות מגדרית היא אפליה נגד נשים. זו דוגמא לחשיבות הקריטית של הוועדה. רק בזכות ההנחיות וההמלצות של הוועדה לאורך השנים, הוטמעה ההבנה שהאיסור על אפליה נגד נשים כולל את החובה למגר את כל צורות האלימות המגדרית."

האם מדובר בגוף אפקטיבי, או שזה יותר ריטואל דיפלומטי מאשר משפט מחייב?

"אני סקרנית להכיר את המרחב הזה מקרוב וללמוד על הדרכים שבהן שיחה, תמיכה וביוש עוזרים לקדם שוויון מגדרי ברחבי העולם. אני חושבת, למשל, שדיני איסור ההפלה האיומים שהיו עד לאחרונה באירלנד, לא היו משתנים ללא הפעילות של הוועדה ושל גופים בין-לאומיים אחרים. כאן המקום להזכיר שארה"ב לא חתומה על האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים, ומכאן שההתפתחויות המזעזעות האחרונות שם בקשר לאיסור הפלה לא כפופות לפי קוח הוועדה. עדיין, הזעזוע הבין-לאומי בהחלט מהווה רוח גבית לניסיונות של הנשיא ביידן למזער את הנוק, ובמקביל מחליש את היכולת של ארה"ב להיות השי ריף הדמוקרטי הגלובלי גם בהקשרים אחרים, מצב שממחיש את חשיבות האו"ם, האמנות הבין-לאומיות והוועדות המפקחות."

מה האתגרים המרכזיים של הוועדה בעידן הנוכחי?

"הוועדה נדרשת בשנים האחרונות להתמודד עם תגובות הנגד להישגי הפמיניזם ועם שמרנות פטי ריארכלית גואה גם במדינות נאורות לכאורה. הזכרתי

את איסורי ההפלות בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון בארה"ב, אבל גם במדינות אחרות ישנה עלייה של כוחות שמבקשים להסיג לאחור את זכותן של נשים לשוויון, למשל דרך החלשת כוחן של נשים בהליכי גירור שיין. אתגר מהותי נוסף הוא בחינה של ההשפעות המגדריות של משבר הקור רונה ושל הדרכים שבהן מדינות שונות נוקטות כדי להתמודד עמן. לבסוף,

פרופ' פרנסס רדאי. דמות בולטת בוועדה

קריאת הדו"ח ופגישות עם נציגי המדינה ונציגים של ארגוני חברה אזרחית. בנוסף, הוועדה מפרסמת המלצות והנחיות ובכך היא יוצקת תוכן פרשני עדכני לסעיפי האמנה. הוועדה גם שומעת תלונות פרטיות, בהליך מעין שיפוט, של אזרחיות שטוענות לאפליה מצד המדינה שלהן. לא כל המדינות המאשרות חתמו על אפשרות הגשת התלונות האינדיבידואליות, וגם לאורחיות ישראל אין את האפשרות הזו. הוועדה יכולה גם לזום חקירה במדינה מסוימת, ולקיים דיונים ממוקדים בסוגיות חשובות במיוחד."

שמרנות פטריארכלית במדינות נאורות לכאורה

פרופ' הקר היא חברה סגל ותיקה בפקולטה ובתוכנית ללימודי נשים ומגדר באוניברסיטה. את התואר הראשון במשפטים השלימה באוניברסיטה העברית, ואת התואר השני עשתה באמריקן יוניברסיטי בושינגטון כמלגאית של הקרן החדשה לישראל. כששבה ארצה השלימה דוקטורט בסוציולוגיה באוניברסיטת תל אביב. כחוקרת היא מתמחה בקשר שבין משפט לחברה, תוך התמקדות בפרספקטיבה מגדרית לדיני משפחה. לצד זאת, פעלה לאורך השנים גם מחוץ לכותלי האקדמיה והייתה מעורבת בפעילות חברתית מגוונת, לרבות בהקמת העמותה "איתן-מעקי" - משפטניות למען צדק חברתי, שהוקמה לפני שני עשורים במטרה לקדם את זכויותיהן של נשים מהשכבות המוחלשות בחברה הישראלית. במובן זה, מעברה של הקר לפעילות חברתית במישור הבין-לאומי נראית כצעד מתבקש, כמעט מובן מאליה.

מהם עיקרי האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים?

"היריעה של האמנה רחבה מאד, וכוללת איסור אפליה נגד נשים בכל תחומי החיים: בחינוך, בשוק התעסוקה, במשפחה, בייצוג פוליטי, ועוד. האמנה הזו היא הכלי המרכזי של המשפט הבין-לאומי לקידום שוויון לנשים. גם ועדות בין-לאומיות וגופי או"ם אחרים עוסקים במי גדר, אבל הוועדה שאמונה על האמנה הזו היא ליבת המומחיות והפיתוח של הדין הבין-לאומי בקשר לשוויון לנשים. אחד הדברים המעניינים בהיסטוריה של האמנה

מרשימה של מומחיות מישראל. ד"ר כרמל שלו, פרופ' פרנסיס רדאי ופרופ' רות הלפרין קדרי היו חברות בוועידה. הלפרין קדרי הצליחה להיבחר שלוש פעמים, הישג נדיר גם בהשוואה בין-לאומית, וכיהנה כסגנית יושבת הראש. הדברים ששמעתי ממנה לאורך 12 השנים שבהן כיהנה בוועדה היו מקור השראה והשפיעו על השאיפה שלי להגיע למרחב הבין-לאומי הזה."

אחרי הפגישה ההיא התחילו משרד החוץ ופרופ' הקר לעבוד בצוותא, ובחודשים האחרונים נוהל קמפיין לבחירתה. במסגרתו של הקמפיין הופקו סרטונים, ניתנו הרצאות בפורומים בין-לאומיים והתקיימו פגישות עם עשרות נציגים מרחבי העולם. בכל אלה סיפרה פרופ' הקר על הקריירה שלה, וגם על חייה האישיים: על שני הוריה עורכי הדין שנטעו בה את אהבת המשפט, וגם על פגיעה מינית שחוותה בהיותה בת שמונה, שהשפיעה על רצונה לפעול למען נשים. הקמפיין הצליח מעל ומעבר למצופה.

"היו 23 מועמדות שהתמודדו על 12 מקומות", היא מספרת. "בבחירות לוועדות הללו, צריך שלפחות מחצית מהמדינות החתומות על האמנה יצביעו עבור המועמד או המועמדת. 189 מדינות חתומות על האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים, אז המשימה קשה. ב-23 ביוני, ישבתי מול המחשב והסתכלתי בשידור חי בבחירות שהתקיימו בניו יורק. יושב הראש קרא את שמות הנבחרות, לפי סדר יורד של מספר המדינות התומכות. לא האמנתי כאשר קראו את שמי כבר במקום השישי, עם תמיכה של 115 מדינות."

מה כולל התפקיד החדש?

"קודם כל, הרבה אנשים שאלו אותי אם אני עוזבת לחו"ל. אז ממש לא, הכהונה בוועדה היא בנוסף לכל מה שאני עושה, לא במקום. מדובר בתפקיד ללא שכר. בעצם, סוג של התנדבות. רק הוצאות הטיסה והלינה מכוסות. התפקיד כולל שלושה מפגשי וועדה בשנה, לשלושה שבועות בכל פעם. לכל היותר אחמיק פיזית שני שיעורים בסמסטר, ואלמד מ'נבה בום. הקור רונה לימדה אותנו שזה אפשרי. התפקיד המרכזי של הוועדה הוא בחינה של דו"חות שמדינות שאשררו את האמנה נדרשות להגיש. הוועדה מפרסמת את מסקנור תיה לגבי יישום האמנה על-ידי המדינה הנבחרת, לאור

"הצורך להתאים את הכלים המשפטיים לשינוי מתמיד, יוצר למשפט אתגר מסוג חדש"

בימים אלה מוקם בפקולטה מרכז הנשיא מאיר שמגר למשפט דיגיטלי וחדשנות. בראשו עומדת פרופ' ניבה אלקין-קורן, חוקרת בעלת שם בין-לאומי שעוסקת מזה שנים בממשק שבין משפט וטכנולוגיה. שאלנו אותה כמה שאלות

מדוע בעצם הוקם מרכז שמגר ומהי בעיניך החשיבות שלו?

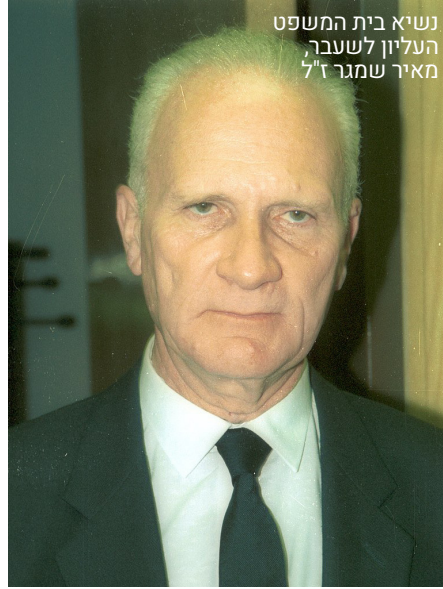
"מרכז שמגר הוקם על מנת לפתח תשתית אקדמית שתוכל לתת מענה משפטי לחיים בעידן של שינוי טכנולוגי מתמיד. החל משנות ה-90 של המאה הקודמת היו אלה רשתות דיגיטליות, האינטרנט ובהמשך רשתות חברתיות ששינו את האופן שבו מוכרים וקונים, מחליפים דעות, מעצבים תודעה ובונים קהילות. מדובר בטכנולוגיה המשבשת (מה שמכונה disruptive technology) רבים מן המוסדות החברתיים הקיימים, ויוצרת אתגרים חדשים למשפט. למשל, אפליקציות של כלכלה שיתופית, כמו אובר

או וולט, מגדירות מחדש יחסי עבודה. אתרי שיתוף דירות כמו Airbnb, מאתגרים את מושג הבעלות והשליטה במרחב. כיום אנו מצויים בעיצומה של מהפכה דיגיטלית חדשה, המונעת על ידי פריצות דרך טכנולוגיות בתחום הבינה המלאכותית, בלוקצ'יין ורובוטיקה. מטבעות קריפטוגרפים מעצבים מחדש שווקים פיננסיים, ומערכות מבוססות בינה מלאכותית מחליפות את שיקול הדעת האנושי בשורה ארוכה של יישומים, החל מדיאגנוזה רפואית, מיון מועמדים לעבודה, קביעת זכויות להלוואה, והתאמת המחיר להעדפות הצרכן. מערכות בינה מלאכותית משרתות גם את המגזר הציבורי, בתחום המוניציפלי, לי, במה שמכונה (בטעות) ערים חכמות, או במערכת

השינוי הטכנולוגי מתרחש באופן מתמיד ובקצב הולך וגובר. הדבר מחייב בחינה מחודשת של תכלית ההסדר המשפטי נוכח השינויים הכלכליים והחברתיים שהטכנולוגיה מחוללת."

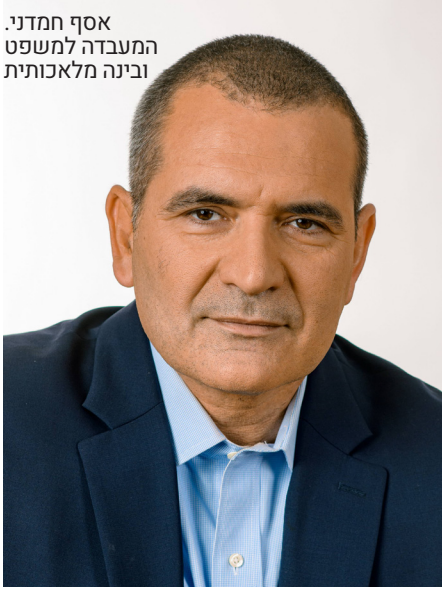
"הפער בין הקצב המהיר של שינויים טכנולוגיים לקצב העבודה של המחוקק, בעיקר במציאות הפוליטית הישראלית, הותיר את מרבית הנטל על בתי המשפט."

נשיא בית המשפט העליון לשעבר, מאיר שמגר ז"ל

מיכאל בירנהק, יוביל את הקליניקה לפרטיות

אסף חמדני, המעבדה למשפט ובינה מלאכותית סוכנות צלומי עיתונות, גל הרמוני, י.פ.פ.א

אכיפת החוק, כמו למשל לזיהוי חשודים במערכות שיטור מנבא או להערכת סיכון הנדרשת במסגרת הליכים שיפוטיים.

חדשנות טכנולוגית מחוללת שינויים כלכליים וחברתיים המחייבים התאמת הכללים המשפטיים הקיימים, שעוצבו בהתאמה לסדר חברתי שהיה קיים בעבר. עור לות שאלות דוגמת מה היקף אחריותה של רשת חברתית על השיח הציבורי המתקיים בה? האם יש אחי ריות לאפליקציה או פלטפורמה דיגיטלית לעסקאות צרכניות שהיא מסייעת בתיווכן? איך ניתן להבטיח את שלטון החוק כאשר רשות מנהלית מפעילה את סמכו תה באמצעות אלגוריתם מבוסס בינה מלאכותית? מה משמעותה של חובת ההנמקה המנהלית במערכות המי בוססות על ניבוי סטטיסטי? איך להבטיח שמירה על זכויות יסוד של האזרח או הצרכן, כגון הזכות לפרטיות, הזכות לשוויון, כבוד האדם וחופש הביטוי? האתגר המשפטי נובע בין היתר מהעובדה שהשינוי הטכנולוגי מתרחש באופן מתמיד ובקצב הולך וגובר. הדבר מחייב לא רק התאמה טכנית של הכללים המשפטיים לטכנולוגיה החדשה, אלא גם בחינה מחודשת של תכלית ההסדר המשפטי נוכח השינויים הכלכליים והחברתיים שהטכנולוגיה מחוללת."

אילו פעילויות יאוגדו תחת המרכז?

"המרכז יפעל בארבעה תחומי פעילות: מחקר אקדמי בין-תחומי במשפט וטכנולוגיה; מחקר מוטה מדיניות באמצעות ניירות עמדה, פעילות הקליניקה

שליחים של וולט. האפליקציה מגדירה מחדש יחסי עבודה

המשפטית בפרטיות (בהובלת פרופ' מיכאל בירנהק) ועריכת סמינרים וסדנאות בהשתתפות נציגים מן המגזר הפרטי וגורמי ממשל; עידוד מחקר יישומי לעידוד חדשנות טכנולוגית, בשיתוף המעבדה במשפט ובינה מלאכותית, שבראשה אעמוד יחד עם פרופ' אסף חמדני; והנחלת ידע בנושאים הקשורים למשפט וטכנולוגיה, באמצעות מלגות, תמיכה בעמיתי מחקר, פיתוח תוכניות ועריכת מפגשים ימי עיון."

עד כמה האקדמיה המשפטית יכולה להשפיע על מקבלי ההחלטות בבואם לנסח חוקים שיצמצמו את הפער בין הטכנולוגיה לבין החברה שבתוכה היא פועלת?

"לתפיסתי תפקידה של האקדמיה בתחום המשפט לייצר תשתית מחקרית לעיצוב מדיניות משפטית. מחקר במשפט וטכנולוגיה עשוי להאיר את ההשלכות של אימוץ הסדר משפטי זה או אחר, לנתח את הדינמיות שמעוררת הטכנולוגיה בהקשרים משפטיים שונים, ולהצביע על פתרונות משפטיים לבעיות קיימות. האקדמיה המשפטית יכולה לעודד גם מחקר בין-תחומי (tech, legal), ולחתור להטמיע חשיבה ערכית בעיצוב מערכות המשפיעות על זכויות אזרח."

אחת הבעיות הקשורות לסוגיית הפרטיות הדיגיטלית היא שהמשפט עצמו לא עומד בקצב ההתפתחות של הטכנולוגיה. עד כמה המרכז עתיד לעסוק בפער הזה?

"העובדה ששינוי טכנולוגי מתרחש באופן מתמיד, היא המאפיין הבולט ביותר של האתגר הטכנולוגי למשפט. יישומים טכנולוגיים מאפשרים יכולות חדשות המחייבות במקרים רבים התאמה של הכללים. למשל התפיסה שעמדה בבסיס ההגנה על מידע אישי בחוק הגנת הפרטיות, הניחה שהאיום הגדול על הפרטיות עשוי לנבוע מריכוז המידע במאגרי מידע. ההסדר המשפטי עוצב בהתאם. למשל, ההסדר המשפטי ב-GDPR (החוק להגנת פרטיות של האיחוד האירופי) ובחוק הגנת הפרטיות בישראל, נועד להבטיח שאיסוף מידע אישי, עיבוד או שיתוף מידע יחייב הסכמה. החוק גם יצר חובת רישום למאגרי מידע, על מנת שניתן יהיה לפקח על מימוש הדי

כות. אבל בעידן של בינה מלאכותית ונתוני עתק ניתן יחסית בקלות להסיק ולחשוף מידע אישי חדש מהמידע הקיים. הבריוקרטיה המורכבת שיצר חוק הגנת הפרטיות איננה מספקת הגנה כנגד הפגיעה בפרטיות הנובעת מכך וחובת רישום מאגרי מידע הפכה לפחות רלבנטית. הצורך להתאים את הכללים המשפטיים – לא רק כללים, אלא גם המוסדות וההליכים המשפטיים – לשינוי מתמיד, יוצר למשפט אתגר מסוג חדש. מקבלי החלטות בתחום המשפט – החל מפרקליטים, יועצים משפטיים של חברות, וכמובן שופטים ומחוקקים – נדרשים להיחלץ תאים בכל פעם מחדש את המשפט למציאות המשתנה. הדבר דורש ארגון כלים חדש. פיתוח כלים אלה מצוי בלב החזון של מרכז שמגר."

היכן לדעתך עומדת ישראל בהתייחסותה לזכויות הפרטיות של אזרחיה ביחס למדינות שונות בעולם?

"ישראל תופסת מקום מרכזי במחקר ופיתוח טכנולוגי ברמה הגלובלית. לכן לכאורה זהו מקום אידיאלי לפיתוח פתרונות טכנולוגיים, ואף לניסוי וטעייה באסדרה משפטית של יישומים אלה. אולם, ברמה הרגולטורית יש עוד מקום רב לשיפור. המצב נכון להיום הוא שבין ישראל מפותחות טכנולוגיות פורצות דרך, אך ברמה המעשית הקשיים הרגולטורים מקשים על הטמעתם של יישומים חדשים בישראל."

בהקשר של הגנה על זכויות אזרח, האתגר הטכנולוגי מאפיין גם מערכות משפט אחרות בעולם המערבי. בישראל, ככלכלה מוטת יצוא, חשוב להבטיח שהכללים המשפטיים מתאימים לדרישות במדינות היעד. אנו עדים בימים אלה למבול של ממש ברפורמות משפטיות בתחום זה בארה"ב, באיחוד האירופי וכמובן בסין. הדבר מחייב פעילות מואצת של הגורמים השונים במדינה על מנת להבטיח התאמה נאותה של הכללים בישראל לשינויים אלה."

הפער, המובנה, בין הקצב המהיר של שינויים טכנולוגיים, לקצב העבודה של המחוקק, בעיקר במציאות הפוליטית הישראלית, הותיר את מרבית הנטל על בתי המישפט לתת מענה לאתגר הטכנולוגי. בתי המשפט נוטלים תפקיד פעיל בהקשר זה בשורה של נושאים – החל מריסון השימוש בטכנולוגיית המעקב של השב"כ ("הכלי") במה

הקליניקה לפרטיות נכנסת לפעולה

אחת הפעילויות המסקרנות תחת מרכז שמגר היא הקליניקה לפרטיות שתחל לפעול השנה תחת הנחייתם של פרופ' מיכאל בירנהק, ממומחי הפרטיות המובילים בישראל, ועו"ד נועה דיאמונד. בעקבות התפתחויות טכנולוגיות שמאפשרות חדירה מוגברת לפרטיות אזרחים, מקבל הנושא בשנים האחרונות מקום מרכזי בשיח הציבורי. חשוב לומר כי מול הפרטיות ניצבים אינטרסים ציבוריים של אכיפת חוק, מניעת טרור, וניהול יעיל של המדינה, וגם אינטרסים עסקיים של תאגידים ואינטרסים חברתיים כמו חופש המידע וחופש הביטוי. במרווח שבין הזכות לפרטיות לבין האינטרסים האחרים נכנסת הקליניקה לפעולה. היא תעסוק בזכות לפרטיות במישורי הפעולה השונים, מתוך כוונה לגשר על עימותים ויריבויות בינה לבין אינטרסים אחרים. היא תתמקד בעיקר בהקשרים טכנולוגיים, בשאיפה לקדם הן יעדים יסודיים כמו שלטון החוק וחדשנות והן להגן על הערך הדמוקרטי של הפרטיות. הקליניקה תהיה מעורבת בדיון הציבורי בסוגיות של פרטיות, בדרך של הצגת ניירות עמדה, תגובות להצעות מדיניות, וייעוץ והצטרפות להליכים משפטיים מתאימים.

הבלתי שגרתיות

אביגיל פאוסט למדה בתוכנית הבין-תחומית באוניברסיטה, ואז התאהבה בלימודי משפטים. יסמין ונרסבוס השלימה דוקטורט בדיסלדורף, ואז התאהבה בתל אביב. שני סיפורים לא שגורתיים של חוקרות מבטיחות שמרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים הוא תחנת ביניים חשובה בקריירה האקדמית שלהן

צילום: פלורין קאלין

הבין-תחומית

קיקה אודות אשראי צרכני ופשיטת רגל של יחידים בקונגרס האמריקני. המחקר, בהנחיית הפרופסורים רועי קרייטנר ורון חריס, מצא כי העובדה שחקיקה על אש"י ראי צרכני וחקיקה על פשיטת רגל נדונות בוועדות שונות של הקונגרס משפיעה באופן מהותי על אופי הדיונים, ומובילה להבדלים משמעותיים באופן שבו מחו"קקים חושבים על שאלות מדיניות דומות. לאחרונה נבחרה אביגיל כעמיתת מחקר באקדמיה ע"ש פולונסקי במכון ון-ליר, שמעניקה עד שבע מלגות פוסט-דוקטורט לחוקרות ולחוקרים מצטיינים מכל העולם הפועלים בכל תחומי מדעי הרוח והחברה. כעמיתה באקדמיה אבי גיל תעסוק במחקר בין-תחומי שיבחן את התפתחותם של טיעוני מדיניות נאו-ליברליים כנגד חקיקה פרוגרסיבית בתחומי הכלכלה, הרווחה והבריאות.

במשפטים, במסגרת מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים. היא חברה לפרופ' רועי קרייטנר, ותחת הנחייתו כתבה תזה שעסקה במקומו של ש"י קול של הדדיות החוזה בפסיקת בית המשפט העליון בדיני חוזים. במקביל, השלימה קורסים מהתואר הראשון, כדי שתוכל לגשת להתמחות ולבחינות הלשכה. שש שנים אחרי שהתחילה ללמוד בתוכנית הבין-תחומית, יצאה מפקולטה מצוידת בתואר ראשון (בה-צטיינות) ושני (בהצטיינות יתרה) ונח"תה בבית המשפט העליון, בלשכתה של השופטת אסתר חיות (לימים הנשיאה). אחרי ההתמחות ובחינות הלשכה עבדה שלוש שנים במחלקת הליטיגציה במשרד עורכי הדין פישר. לאחר מכן שבה למרכז מיתר והשלימה דוקטורט שחקר את תוכן דיוני החי

אביגיל פאוסט, 37, גדלה בתל אביב והתקבלה לתוכנית הבין-תחומית ע"ש עדי לאוטמן באוניברסיטה. התוכנית האקסלוסיבית מאפשרת לקומץ סטודנטים ללמוד קורסים לפי בחירתם בכל הפקולטות בקמפוס, ולהשלים תואר שני אחרי ארבע שנים (ללא תואר ראשון). אביגיל למדה בשנתיים הראשונות קורסים מגוונים, ומצאה את עצמה נמשכת בעיקר לאלה שעוסקים בפילוסופיה, היסטוריה ומשפטים. בשנה השלישית החליטה שהתואר השני שאיתו תסיים את התוכנית יהיה

הבין-לאומית

יסמין ונרסבוס, 32, גדלה במילהיים על הרוהר, עיר בינונית בגודלה במערב גרמניה. היא למדה משפטים באוניברסיטת דיסלדורף ואחרי שהבינה שאין ברצונה לעבוד כעורכת דין המשיכה במסלול האקדמי באותו מוסד. היא השלימה דוקטורט במשפט בין-לאומי פרטי (בהצטיינות). היא ביקשה להמשיך את החוויה האקדמית, ולצאת מג'יבולותיו של המשפט הפרטי. כך מצאה את עצמה באוניברסיטת קיימברידג', בלימודי תואר שני במשפט בין-לאומי פומבי. שם פגשה את פרופ' איל נבנבי-שתי, לשעבר חבר סגל בפקולטה ויצרה איתו קשר מקצועי אמיץ. כשסיימה את התואר לא רצתה לחזור לגרמניה, וגם לא להישאר באנגליה. בהחלטה של רגע, בעקבות שיחה עם

פרופ' יורם מרגליות

חבר סגל בפקולטה החוקר,
בין היתר, את תחום המיסוי
על נגזרותיו המגוונות.
את הדוקטורט השלים
באוניברסיטת ניו יורק

צילום: ישראל הדרי

מהי התכונה האנושית שאתה מעריץ?
"טוב לב ואכפתיות אותנטית מאחרים."

מהי התכונה האנושית שאתה מתעב?
"אגואיזם."

מהי התכונה האנושית המוערכת יתר על המידה?
"הרצון בסטטוס (מעמד) או במילים פשוטות להיות
'סלב'. הרבה אנשים מאמללים את עצמם כדי להר-
וויח הרבה כסף או כדי להיות בעלי תפקיד יוקרתי,
בעוד שמה שהם באמת רוצים זה לא הסטטוס, אלא
שיאהבו אותם."

אם לא היית פרופסור למשפטים, במה היית עוסק?
"רופא. נרשמתי בעדיפות ראשונה ללימודי רפואה.
נרשמתי גם למשפטים סתם כי (לא להאמין) לכך היה
הכי קשה להתקבל באותה תקופה (טרם המכללות).
אבל ההורים שלי ואחי הבכור שכבר היה רופא
(ואהב מאד את עבודתו אבל חשב שחיי רופא הם
חיים קשים) חשבו שעדיף שאלמד משפטים. וגם לא
כל כך רציתי לקצר את הטיול בדרום אמריקה ולחזור
ארצה לראיון שנדרש לקבלה לימודי רפואה, אז למד-
תי משפטים. שנים הצטערתי על כך. אבל כבר הרבה
שנים שאני אוהב מאד את מה שאני עושה."

ובאיזה מקצוע בשום אופן לא היית רוצה לעסוק?
"בעבודה בפס ייצור."

באיזו עיר מעבר לים היית רוצה לחיות?
"לבלות תקופה אני מוכן בהרבה ערים, אבל ממש
לחיות, רק בישראל."

מתי ואיפה היית הכי מאושר?
"בשנת שירות (דחיתי את הגיוס בשנה) בקומנה
של גרעין 'רעים' בקריית מלאכי. ובשנה בה נולד
הילד הראשון שלי שהייתה קסומה ברמות שלא ניתן
בכלל לתאר."

מהו אושר עבורך?
"הרמוניה מלאה עם הסובבים אותי שאני אוהב והם
אוהבים אותי."

מהי אומללות עבורך?
"בדידות, ריקנות."

מהו השם האהוב עליך?
"יונתן."

מי סופר/ת הפרוזה האהוב/ה עליך?
"ג'ונתן פראנון. בעיקר בזכות 'התיקונים'."

איזה ספר היית לוקח לאי בודד?
"ספר שמכיל את הידע הכי שימושי להישרדות."

מהו סרט הקולנוע האהוב עליך?
"כילד: ספר הג'ונגל. כמבוגר: כנראה ש'פרידה' של
אסגאר פרהאדי."

אילו יכולת לפגוש כל אדם חי לכוס קפה בת שעה,
במי היית בוחר?

"ביל גייטס. בגלל הסקרנות והלמדנות המדהימות
שלו, ובעיקר בגלל הרצון שלו להציל את העולם."

מיהו המשפטן, חי או מת, שאותו אתה מעריץ?
"אין כזה. בתחום הכתיבה האקדמית, המאמרים או
הספרים שהרגשתי כלפיהם (ולכן כלפי מי שכתב
אותם) יחס של הערצה היו בכלכלה או בפילוסופיה."

מי המרצה מתקופת לימודיך שהותיר/ה בך את
הרושם העז ביותר?
"תומאס נייגל. הוא היה מתהלך בכיתה וממש נותן
לסטודנטים תחושה שהוא חושב (יחד איתם) ומ-
פיק תובנות עמוקות באותו רגע ממש. ואלו אכן היו
תובנות עמוקות, והדיון בכתה היה מרתק. קשה היה
לי להאמין, אז ועכשיו, שהוא באמת חשב על הדברים
דווקא באותו הרגע. אבל ההתלהבות שיצר הייתה מד-
בקת, והעניין והדיוק האינטלקטואלי היו מושלמים."

מהו החישג הגדול ביותר שלך?
"ההורות. יש לי שלושה ילדים נהדרים שאני אוהב
בטירוף. אני מרגיש שבהורות שלי ביטאתי את עצמי
באופן הכי אותנטי שלי ויש לי תחושה של הגשמה
ומשמעות כשאני חושב עליהם."

מהי החרטה הגדולה ביותר שלך?
"שרק בגיל מאוחר יחסית למדתי להכיר את עצמי.
את רוב חיי העברתי בחוסר מודעות עצמית."

מאיזה הרגל היית שמח להיפטר?
"מאכילה (בעיקר של שוקולד) ללא יכולת שליטה
ואיפוק."

מהו המוטו שלך?
"הכי חשוב לדעת מה אנחנו באמת רוצים (מה טוב
לנו) והכרחי לקחת יוזמה כדי שהדברים אכן יקרו."

1. התיקונים
(עם עובד).
מעריץ

2. פרידה.
סרט מופת

3. תומס נייגל.
חושב תוך
כדי הוראה

הדמיה של בניין בוכמן. ניר-קוז אדריכלים